

פתיחה לפרק "בירה"

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הוּא אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' שֶׁבֶתוֹן שֶׁבֶת קִדְשׁ לַה' מִקֶּרֶב. אֵת אֲשֶׁר
תֹּאסֹפוּ אִפֹּסוּ וְאֵת אֲשֶׁר תִּבְשְׁלוּ בִשְׁלוּ וְאֵת כָּל הָעֵדֶף הַנִּיחִי לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת
עַד הַבֶּקֶר.

(שמות טו, כג)

אף ההגדרה היסודית של הבישול צריכה
בירור ודיוק. בדרך כוללת ביותר אפשר לומר
כי הבישול או האפיה הם פעולת הכשרת
(תיקון) דברים על ידי שימוש בחום. אולם
עדיין יש לברר האם כל מעשה הכשרה
לשימוש הוא בגדר בישול, או שמא עיקרו
של הבישול בפעולת רכוך (או קישוי) של
חומרים ולא עוד. אף יש לברר אם מלאכת
הבישול מתייחסת לכל חומר, או שמא רק
למאכלים, או למאכלים מיוחדים בלבד.
ושאלה אחרת הקשורה בשאלה זו — האם
תלויה מלאכת הבישול בדרגת טמפרטורה
מסויימת (כגון רתיחה) או שמא אין חשיבות
כלל בדרגת החום או בהשפעתו. נוסף לכך
יש לברר אם בישול משמעו בישול באש דוקא
או בכל מקור של חום, ואם יש הבדל בין
מקור חום טבעי ומלאכותי בהקשר זה.

הבעיות הללו נדונות ברובן בדרכים שונות
בפרק זה, ומקצתן בפרק הבא ובפרק השביעי
העוסק בדיני המלאכות כולן.

הבישול בשבת נאסר במפורש בתורה, ומלאכה
זו נמנית בין שלשים ותשע המלאכות האסורות
בה. אולם כיון שמלאכת הבישול נגמרת כרגיל
עם כניסת השבת, לכן הוקדם בסדר המסכת
הדיון במלאכה זו לשאר כל המלאכות.
עיקרו של הפרק הוא בבירור ובהגדרה
מדוייקת של מהות מלאכת הבישול. כמה
וכמה בעיות קיימות בדבר: שלא כרוב
המלאכות אין הבישול מעשה חד פעמי אלא
תהליך, ותמיד מתעוררת השאלה מתי הוא
הזמן הקובע לגבי תהליך זה. האם נאמר כי
כל רגע של פעילות במשך הבישול הוא חלק
מן העיסוק במלאכה זו, או רק התחלתו
בלבד? יתר על כן, כיון שמלאכת הבישול
נמשכת ברובה מעצמה, יש לדון אם עצם הנחת
דבר על האש יש בה משום מלאכה, או שהיא
רק חלק בלתי מושלם שבמלאכה זו. קיימת
כמו כן הבעיה האם עיקרו של הבישול
בהפיכת דבר לראוי לאכילה (או לשימוש
אחר), או שיש איסור בעצם העשיה בלבד.
ולמעשה — האם יש איסור בבישול נוסף של
מאכל מבושל?